

30 september 2020

Reactie VSNU, VH en UAF op de (internet)consultatie over de regeling taalschakeltrajecten van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (nr. MBO/25241453)

De VSNU, de VH en het UAF¹ maken graag gebruik van de gelegenheid om het ministerie van OCW te adviseren over de regeling taalschakeltraject behorend bij de Wet inburgering. Uitgangspunt in de nieuwe inburgeringswet is dat in de onderwijsroute een landelijk dekkend aanbod van taalschakeltrajecten tot stand komt dat toegang moet verlenen tot reguliere opleidingen in het mbo, hbo en wo. Wij steunen dit uitgangspunt van harte.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het inkopen van deze taalschakeltrajecten en de plaatsing van inburgeringsplichtige statushouders op deze trajecten. Het verzorgen van taalschakeltrajecten is een marktactiviteit. Taalschakeltrajecten kunnen worden verzorgd door private onderwijsinstellingen, maar ook als private activiteit door uit de kas van het Rijk bekostigde onderwijsinstellingen. De afgelopen maanden zijn de VSNU, VH en het UAF intensief in gesprek geweest met ambtenaren van het ministerie van SZW en uw ministerie over de implementatie van de onderwijsroute. Hierdoor is een beter beeld ontstaan van de kansen en risico's de bij implementatie van de onderwijsroute.

Ons beeld is dat de onderwijsinstellingen graag een bijdrage willen leveren aan de onderwijsroute. We constateren echter een aantal knelpunten die het tot stand komen van afspraken en contracten tussen de gemeenten en aanbieders van de taalschakeltrajecten in de weg staan. Graag uiten wij onze zorgen en adviseren we u over mogelijke maatregelen die deze obstakels kunnen wegnemen.

Inkoop taalschakeltrajecten

In het algemene deel van de toelichting bij de regeling staat dat gemeenten in het nieuwe inburgeringsstelsel verantwoordelijk zijn voor de realisatie van het aanbod van taalschakeltrajecten. Er wordt gesteld dat het aan de gemeenten is hoe ze dat doen maar ook dat gemeentelijke samenwerking misschien noodzakelijk is om tot een aanbod te komen, gelet op de kleine aantallen deelnemers.

Op dit moment lijkt het er niet op dat het merendeel van de gemeenten bezig is om individueel of in samenwerking met andere gemeenten tot een aanbod van taalschakeltrajecten te komen. Omdat de taalschakeltrajecten relatief onbekend zijn bij de meeste gemeenten en we nog niet zichtbaar merken dat het merendeel van gemeenten bezig is met de voorbereiding van de inkoop is hier een extra inspanning nodig. Deze inspanning moet vanuit de Rijksoverheid meer gestimuleerd worden, bijvoorbeeld door beter voor te lichten over de wijze waarop de trajecten kunnen worden ingekocht.

Wij vragen u daarom om in overleg met het ministerie van SZW, samen met DIVOSA en de VNG op korte termijn in verschillende regio's bijeenkomsten te organiseren om de afstemming tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en potentiële aanbieders van de taalschakeltrajecten te initiëren.

Het is daarbij van belang dat wordt verhelderd hoe de verplichting van gemeenten om taalschakeltrajecten aan te bieden eruitziet en welke mogelijkheden tot inkoop de wet biedt. Differentiatiemogelijkheden tussen grote en kleine gemeenten en mogelijke vormen van samenwerking zouden daarbij ook in beeld gebracht moeten worden. Vanzelfsprekend zullen de onderwijsinstellingen in betreffende regio's en de koepelorganisaties in de informatievoorziening en het overleg ook een rol willen nemen en wil het UAF ook hieraan bijdragen.

Daarnaast adviseren wij om tijdig te monitoren of gemeenten met de inkoop van met name de onderwijsroute bezig zijn. Daarbij moet ook in de gaten worden gehouden of het bij gemeenten voldoende

bekend is dat zij verplicht zijn een onderwijsroute aan te bieden wanneer dat voor een inburgeringsplichtige statushouder het best passende traject is.

Beschikbaar budget

Naast zorgen over het inkooptraject hebben wij ook zorgen of gemeenten wel voldoende budget beschikbaar kunnen en willen stellen om een taalschakeltraject te bekostigen dat voldoet aan de eisen die de wetgever stelt. De taalschakeltrajecten zijn vanwege het omvangrijke aantal uren dat ermee gemoeid is een relatief kostbaar traject. Omdat gemeenten gemiddeld per statushouder 10.000 euro budget voor de inkoop van een leerroute ontvangen bestaat het risico dat gemeenten dit als maximum aanhouden en partijen niet bij elkaar komen. Ervaringscijfers van bij het UAF bekende schakeltrajecten wijzen namelijk uit dat de kosten vaak hoger liggen dan het gemiddelde budget van 10.000 euro per deelnemer. In de nieuwe wet worden daarnaast nog extra eisen gesteld, die onder andere specifieke administratieve voorzieningen vragen, waardoor een lagere kostprijs niet realistisch is.

Wij adviseren daarom om samen met het ministerie van SZW de gemeenten er nadrukkelijk op te wijzen dat de vergoeding die zij ontvangen is gebaseerd op het uitgangspunt dat er variatie bestaat in de kostprijs van trajecten en dat dit gemiddeld op 10.000 euro zou moeten uitkomen. Dit om te voorkomen dat gemeenten bij de inkoop van de taalschakeltrajecten uitgaan van het standpunt dat 10.000 euro de maximumprijs is die zij kunnen of willen betalen.

Aanvraag diploma-erkenning

Gemeenten mogen alleen taalschakeltrajecten in hun aanbod opnemen die worden verzorgd door onderwijsinstellingen die daarvoor het recht op diploma-erkenning hebben als bedoeld in artikel 1.4a.1, eerste lid, van de WEB. De aanvraagprocedure voor de diploma-erkenning is een hobbel die door de aanbieders genomen moet worden, waarbij zij nog in onzekerheid verkeren of de investering die hiervoor nodig is wel kan terugverdiend door uitvoering van de onderwijsroute in opdracht van gemeenten.

De aanbieders hebben geen ervaring met de aanvraagprocedure en hogescholen en universiteiten hebben geen ervaring met de WEB. De eisen waaraan zij in het kader van de WEB moeten voldoen, zoals het opstellen van een examenreglement en het instellen van een examencommissie, lijken een zware opgave waar zij ondersteuning bij nodig hebben met als doel om de aanvraag tijdig en tegen redelijke kosten te kunnen afronden. Mede als gevolg van de geldende bekostigingsregels (notities Helderheid) kunnen zij niet of slechts heel beperkt gebruik maken van de reguliere regelingen en voorzieningen. Wij vragen daarom dat vanuit de ministeries van OCW en SZW deze ondersteuning in afstemming met de koepelorganisaties geboden wordt.

Omdat voor de organiseerbaarheid van de taalschakeltrajecten gemeenten en aanbieders elkaar op een aantal belangrijke randvoorwaarden moeten kunnen vinden, zou afstemming hierover zo snel mogelijk tot stand moeten komen. Gemeenten zullen waarschijnlijk verwachten dat inburgeringsplichtigen steeds zo snel mogelijk met een traject moeten kunnen starten en daarom meerdere instroommomenten per jaar eisen, terwijl aanbieders de trajecten alleen economisch rendabel kunnen uitvoeren indien de groepsomvang van de deelnemers voldoende groot is. Ook zullen aanbieders afspraken moeten maken met hogescholen en universiteiten over de toegankelijkheid en doorstroom na afronding van de onderwijsroute en daarover vervolgens weer met gemeenten afspraken moeten maken. Dit is een complex en tijdrovend proces en vereist daarom goede en tijdige afstemming tussen partijen.

Tevens is het zeer de vraag of de randvoorwaarde dat een instelling met het recht op diploma-erkenning voor een bepaald taalschakeltraject, binnen dat taalschakeltraject alle varianten moet kunnen verzorgen, wel realistisch is. Zo zouden instellingen met het recht op diploma-erkenning voor een taalschakeltraject naar hbo- of wo opleidingen, een aanbod moeten hebben voor individuele taalschakeltrajecten naar zowel Nederlandstalige als Engelstalige opleidingen voor alle sectoren, van onderwijs tot techniek en van

gezondheidszorg tot economie. Deze zeer brede verplichting zou instellingen ervan kunnen weerhouden om een aanbod te ontwikkelen.

Vanwege al deze zorgen vragen wij u om voor de aanvraag van de diploma-erkenning een handleiding beschikbaar te stellen waarmee potentiële aanbieders op zo eenvoudig mogelijke wijze door de procedure heen kunnen gaan. Wij adviseren om in de handleiding ook aan te geven hoe zaken waarover potentiële aanbieders mogelijk al beschikken, bijvoorbeeld vanuit bestaande wettelijke verplichtingen of kwaliteitskeurmerken, in de nieuwe regelgeving kunnen worden ingepast. Voor nieuwe onderdelen die in het kader van de diploma-erkenning moeten worden ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld een examenreglement, zou in samenwerking met de koepelorganisaties een blauwdruk moeten worden aangeboden.

Wij adviseren u ook de mogelijke risico's in kaart te brengen die gepaard gaan met de verplichting om alle varianten van een taalschakeltraject aan te kunnen bieden indien de diploma-erkenning voor een bepaald schakeltraject is verleend. Dit zou organisatorische en financieel grote gevolgen kunnen hebben voor de houder van een diploma-erkenning. Indien uit een risicoanalyse blijkt dat dit zo is, adviseren wij deze verplichting te heroverwegen.

Wij hopen u voldoende geïnformeerd te hebben en zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Stichting voor Vluchteling-
Studenten UAF
Mardjan Seighali
Directeur-bestuurder

VSNU
Pieter Duisenberg
Voorzitter

Vereniging Hogescholen
Maurice Limmen
Voorzitter

ⁱ Het UAF is een stichting die zich inzet voor de ontwikkeling van gevluchte studenten en professionals, en voor hun integratie op de Nederlandse arbeidsmarkt. Dat doen we al sinds 1948. We zijn ervan overtuigd dat iedereen die zijn kennis kan benutten, betekenisvol is in Nederland. Daarom maken we ons daar sterk voor. Met onze kennis en ervaring adviseren en verbinden we vluchtelingen, onderwijsinstellingen, (lokale) overheden en werkgevers.

In de Vereniging van Universiteiten (VSNU) werken de Nederlandse universiteiten samen aan een sterke universitaire sector. In VSNU-verband laten de 14 Nederlandse universiteiten aan de buitenwereld zien hoe zij vorm geven aan hun maatschappelijke taak, formuleren ze gezamenlijke ambities rond wetenschappelijk onderwijs en onderzoek en valorisatie en lobbyen zij voor de randvoorwaarden die nodig zijn om deze ambities te verwezenlijken.

De Vereniging Hogescholen (VH) zet zich dagelijks in voor het beste onderwijs en onderzoek op 36 hogescholen. Samen met onze leden beïnvloeden we de politieke besluitvorming en zijn we een belangrijke gesprekspartner voor maatschappelijke organisaties en overheden.